

2021

SpareBank **1**

Pilar 3 - 2021

SpareBank 1 Kreditt AS

SPAREBANK 1 KREDITT AS
POSTBOKS 4794 TORGGARDEN
7467 TRONDHEIM
ORG.NR 975 966 453

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	3
SpareBank 1 Kreditt.....	3
Kapitaldekningsregelverket.....	3
Overordnet risiko- og kapitalstyring i SpareBank 1 Kreditt.....	4
Styring og kontroll av risiko.....	4
Strategi og prosesser for å styre og kontrollere risikoen.....	4
Risikostyring.....	4
Kapitalstyring.....	5
Ansvarlig kapital.....	5
ICAAP.....	6
Stresstester.....	7
Vurdering av samlet kapitalbehov.....	7
Vurdering av de vesentligste risikoer.....	7
Kredittrisiko.....	8
Konsentrasjonsrisiko.....	8
Modellrisiko.....	8
Renterisiko og markedsrisiko.....	8
Operasjonell risiko.....	9
Andre risikoer.....	10
Kapitalbehov.....	10
Metoder og forutsetninger.....	10
Kredittrisiko.....	10
Operasjonell risiko.....	12
Likviditetsrisiko og andre risikoer.....	12
Kapitalbehov.....	14

Innledning

SpareBank 1 Kreditt

SpareBank 1 Kreditt AS (SB1K) håndterer usikret kreditt for bankene i SpareBank 1- alliansen og andre samarbeidspartnere, både kredittkort og nedbetalingslån som refinansieringsløsninger og forbrukslån uten pant. SB1K er eid direkte av de 13 bankene i SpareBank 1-alliansen (SB1), og av BN Bank. Eierskapsandelen reflekterer det forretningsvolum den enkelte bank har bragt inn i SB1K.

Kreditsøknadene formidles til selskapet enten gjennom eierbankene og samarbeidspartnere, eller ved at søker direkte kontakter selskapet gjennom digitale flater. Selskapet innvilger eller avslår søknaden på eget grunnlag. Kunden har et direkte forretningsmessig forhold med selskapet som bærer all risiko knyttet til kreditt og kortbruk.

Kapitaldekningsregelverket

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon i tråd med kapitalkravsforskriftens del IX (som gjennomfører EUs kapitaldekningsregelverk).

Kapitaldekningskravet baseres på:

- Pilar 1 – Minimumskrav til ansvarlig kapital
- Pilar 2 – Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging
- Pilar 3 – Institusjonens offentliggjøring av informasjon

Formålet med offentliggjøring av denne informasjonen (pilar 3-rapportering), er å gi tilstrekkelig med opplysninger for å kunne vurdere selskapets risikoprofil, kapitalisering og styring og kontroll med risiko. Offentliggjøring av informasjon skal bidra til markedsdisiplin. Pilar 3 skal supplere minimumskravene i Pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølgingen i Pilar 2.

Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2021.

Under pilar 1 benytter SB1K standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko og basismetoden ved beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko. Risikoer ut over dette er vurdert under pilar 2.

Overordnet risiko- og kapitalstyring i SpareBank 1 Kreditt

Styring og kontroll av risiko

Strategi og prosesser for å styre og kontrollere risikoen

Effektiv risikostyring og internkontroll skal sikre at SpareBank 1 Kreditt når sine strategiske mål. Internkontroll og risikostyring er regulert i selskapets strategi og policyer, og det er utarbeidet og formalisert en egen retningslinje. Retningslinjen legger føringer for selskapets overordnede holdninger til risikostyring, definerer overordnede rammer og retningslinjer, og skal besørge at det interne rammeverk tilfredsstillende lover, forskrifter og eventuelle andre eksterne krav og forventninger til god risikostyring.

Risikostyring er en prosess for å identifisere, håndtere og følge opp risikoene slik at samlet risikoeksponering er i samsvar med selskapets risikoprofil. Internkontroll er hva selskapet gjennom organisasjon, prosesser og rutiner gjør for å sikre sine egne og kundenes verdier, og gjennom forsvarlig drift nå fastsatte mål.

Selskapets risikostyring og internkontroll skal bidra til å gi selskapet rimelig sikkerhet for måloppnåelse innenfor følgende områder:

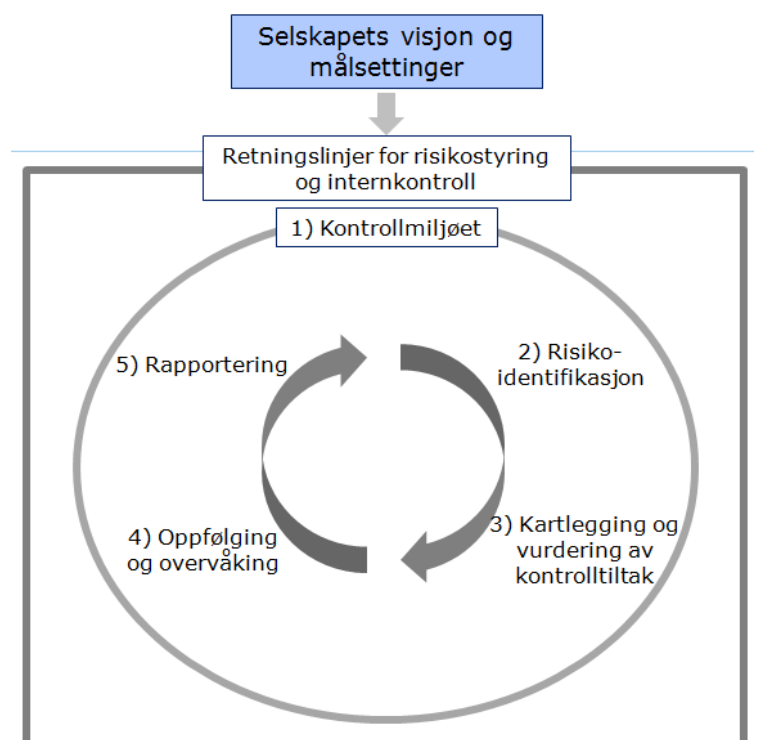
- Strategiske mål
- Måltrettet og effektiv drift
- Pålitelig ekstern og intern rapportering
- Overholdelse av gjeldende lover og regler

Risiko skal forstås som alle forhold som kan hindre selskapet i å nå sine målsetninger.

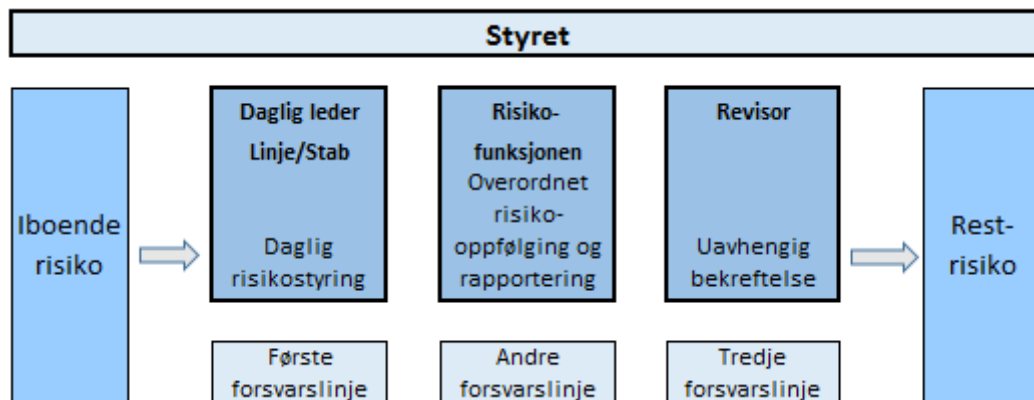
Risikostyring

Proessen rundt selskapets risikostyring er bygd opp av følgende fem elementer:

- Kontrollmiljøet
- Risikovurdering av sentrale prosesser og produkter
- Kartlegging og vurdering av kontrolltiltak
- Oppfølging og overvåking
- Rapportering

Risikokulturen og kontrollmiljøet er grunnleggende for risikostyring. Kontrollmiljøet omfatter ledelsesfilosofi, lederstil og menneskene i organisasjonen, med deres individuelle egenskaper som integritet, verdigrunnlag og etiske holdninger. Kontrollmiljøet bygger på modellen med de tre forsvarslinjene.

Styret godkjenner retningslinjene for risikostyring og internkontroll, fastsetter prinsipper for risikostyring og setter årlig rammene for selskapets risikorammer og eksponering.

Administrerende direktør har det overordnede ansvaret for å implementere strategier vedtatt av styret, og skal sikre at det er etablert en god risikostyringsprosess som blir dokumentert og gjennomført på en forsvarlig måte. Administrerende direktør skal også sikre at medarbeiderne har den kompetanse og kapasitet som trengs for etterlevelse av selskapets krav til risikostyring. Lederne skal innenfor sitt ansvarsområde gjennomføre en forsvarlig risikostyring, følge opp og rapportere eventuelle brudd oppover i organisasjonen. Medarbeiderne er ansvarlig for å følge de rammer, rutiner og fullmakter som er satt. De skal gjennomføre tilstrekkelig egenkontroll i arbeidet og kontinuerlig vurdere potensielle forbedringstiltak. Medarbeiderne er også ansvarlig for å rapportere eventuelle brudd eller svakheter i prosesser og rutiner oppover i organisasjonen.

Risikofunksjonen har et overordnet ansvar for risikooppfølging og rapporterer direkte til administrerende direktør. Funksjonen kan og skal rapportere direkte til styret i tilfeller hvor det er behov, eller styret ikke får tilstrekkelig informasjon om risikosituasjonen gjennom alminnelige rapporteringskanaler.

Revisor rapporterer direkte til styret og skal gi en uavhengig bekreftelse av risikostyringen og internkontrollen. Revisor skal vurdere kvaliteten i rammeverket samt etterlevelsen av de vedtatte policy og prinsipper.

Til sammen skal de tre forsvarslinjene minimere selskapets risiko fra den totale iboende risikoen til en akseptabel restrisiko.

Kapitalstyring

Ansvarlig kapital

Aksjonæravtalen eierbankene imellom, og mellom eierbankene og selskapet, har forpliktet eierbankene til å stille tilstrekkelig ansvarlig kapital til selskapets disposisjon. Men samtidig har det vært en arbeidsforutsetning at selskapet ikke skal tilføres mer kapital enn nødvendig. I selskapets

oppbyggingsfase ble det derfor gjennomført i alt 6 emisjoner rettet mot eierbankene, mens det de senere år er betalt ut utbytte ved tre anledninger.

Kapitaldekningen pr 31.12.2021 var 18,4 % og den regulatoriske kapitalen var 964 mill kr, 21 mill kr over det internt satte kapitalmålet.

1000 kr	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2018
Aksjekapital	288.809	288.809	288.809	288.809
Overkurs	606.290	606.290	606.290	606.290
Annen egenkapital	-28.601	-71.061	-27.633	-39.636
Opptjent egenkapital tidligere år	95.958	155.653	80.727	94.130
Årets resultat	66.816	12.507	74.926	131.002
Sum Egenkapital	1.029.272	992.199	1.023.119	1.080.595
Ansvarlig lånekapital	0	60.000	80.000	100.000
Endring i virkelig verdi på derivater	16.352	58.803	15.337	27.258
Immaterielle eiendeler, inkl. utsatt skattefordel	-81.638	-91.337	-160.698	-68.092
Utbytte	0	-72.202	0	-144.405
Sum Ansvarlig kapital	963.985	947.462	957.758	995.356
Beregningsgrunnlag	5.249.547	4.995.656	5.138.079	5.179.185
Kapitaldekning	18,36 %	18,97 %	18,64 %	19,22 %
Kjernekapitalandel	18,36 %	17,76 %	17,08 %	17,29 %
Minimumskrav regulatorisk kapital	761.184	724.370	796.402	803.774
Kapitalbehov inkl. pilar 2-tillegg	942.575	899.047	958.648	963.076
Kapitalbuffer	21.410	48.416	- 890	32.280

Stadig strengere regulatoriske krav samt god vekst gjør det igjen nødvendig med kapitalutvidelser, i april 2022 ble det gjennomført en emisjon på 150 mill kr og det planlegges en ytterligere emisjon høsten 2022.

ICAAP

SpareBank 1 Kreditt er underlagt krav til ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process), en prosess for å tilpasse nødvendig kapital i forhold til risikoprofilen. I prosessen vurderes behovet for ansvarlig kapital gitt de risikoer som selskapets forretningsdrift må forholde seg til, og gitt de tiltak selskapet har til rådighet for å håndterer disse risikoer.

Sammen med selskapets prosess for risikostyring og internkontroll skal ICAAP sikre at selskapet når sine mål innenfor styrets fastsatte risikoramme.

Finanstilsynet har i sitt rundskriv 12/2016 anbefalt at finansforetakene etablerer kapitalmål med god margin til det samlede kapitalkrav, som pr. 31/12-21 var 14,5 %. Aksjonæravtalen mellom eierbankene fastslår målet til å være «tilstrekkelig til å oppfylle minstekravene til ansvarlig kapital som følger av lovgivningen og/eller anbefalinger fra Finanstilsynet».

Styret hadde fastsatt et kapitalmål på 0,5-prosentpoeng over regulatorisk krav, men økte det til 1,0-prosentpoeng med virkning fra 30/6-22. Dette under forutsetning av at det kapitalbehov som ikke er dekket av beregningene under pilar 1, er tilstrekkelig hensyntatt under pilar 2.

Stresstester

Det er gjennomført generelle kalkyler på overordnet nivå bygd på forskjellige tenkte scenarier knyttet til alvorlige økonomiske tilbakeslag.

Scenariene godtgjør at de mest dramatiske utslag mildnes av at provisjonsmodellen med eierbankene fordeler effekten på selskapet og bankene, og demper konsekvensen som kan isoleres til selskapet. Selskapets kapital situasjon må derfor kunne karakteriseres som robust.

Det er likevel slik at scenariene først utgjør en virkelig utfordrende risiko dersom eierbankene ikke har mulighet til å bidra med kapital og/eller likviditet. En risikovurdering av et slikt scenario vil måtte ha som utgangspunkt at selskapet har aktiva i form av utlån som kan realiseres. Situasjonen vil altså kunne kreve salg av portefølje, kanskje overføring av delporteføljer til eierbankene og deretter styrt avvikling.

En eventuell fremtidig avvikling av hele alliansesamarbeidet SpareBank 1 vil gi en krevende situasjon for selskapet, men så lenge forretningsmodellen «kredittkort» og etterspørselen etter usikret kreditt er til stede, er det ingen grunn til at virksomheten ikke skulle kunne videreføres på forsvarlig vis i en eller annen form.

Vurdering av samlet kapitalbehov

Vurdering av de vesentligste risikoer

Selskapet baserer kapitalbehovet på beregning av kapitalkrav i pilar 1. Ansvarlig kapital er en effektiv buffer mot de fleste av de risikoer som selskapet er eksponert for. Tabellen viser hvilke vesentlige risikoer det er som krever ansvarlig kapital og hvordan det er vurdert opp mot basis for selskapets regulatoriske kapital.

Vesentlige risikotyper:	Dekkes under Pilar1	Krever ytterligere kapital under pilar 2	Risiko der mer kapital ikke fullt ut er dekkende
Kredittrisiko		X	
Konsentrasjonsrisiko	X		
Modellrisiko	X		
Operasjonell risiko	X	(X)	
Forretningsrisiko	x		
Markedsrisiko	x		
Renterisiko	x		
Prosessrisiko	x		
Nøkkelressurs	x		
Likviditetsrisiko			X
Eierrisiko			X
Omdømmerisiko	X		
Etterlevelsesrisiko	X		
Strategisk risiko	X		
Systemrisiko			X

Kredittrisiko

Kredittrisiko er den risiko som følger av å drive utlånsvirksomhet.

I et kredittkortselskap er risikoeksponeringen både knyttet til den til enhver tid bokførte utlånsaldo og til den samlede innvilgede kredittramme. Eksponeringen som den ubenyttede ramme innebærer beregnes ikke i pilar 1, men håndteres ved at det beregnes et kapitalbehov under pilar 2. Beregningen som benyttes er den Finanstilsynet beskriver i rundskriv 12/2016, vedlegg 2.

Forretningen er preget av svært mange små kreditter gitt til svært mange kunder. I SpareBank 1 Kreditt er det mer enn 650.000 kunder, og disse representerer et gjennomsnitt av den voksne norske befolkning. Likevel med den presisering at de fleste kundene – også LOfavør-kundene - har et kundeforhold med en bank enten i SpareBank 1 Alliansen eller i en bank utenfor alliansen som vi samarbeider med, og bankrekrutterte lånekunder har historisk hatt en høyere grad av kredittverdighet enn gjennomsnittskunden. Konverteringsfaktor på 75 % (lønnskakersektor) er derfor antatt å være dekkende for eksponeringen.

Lån til inkasso vektet med 100 %.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko skal fange opp mekanismer eller avhengigheter som gjør at et segment under gitte forutsetninger kan utvise en annen risikoutvikling enn populasjonen totalt. Konsentrasjonsrisiko omfatter ikke utvikling som treffer hele populasjonen.

Modellrisiko

Modellene selskapet benytter for å vurdere kredittrisiko baserer seg på velkjente og velprøvde metoder som har vært praktisert siden 2002, først av Entercard som den gang håndterte porteføljen, og deretter av SB1K. Da Entercard var kortutsteder og sto for kredittgivingen, var samarbeidet tett slik at SB1 fikk innsyn i modellene, og da SB1K tok over porteføljen ble metodene forbedret og kompetanse ble også overført fra Entercard.

I hovedtrekk benyttes samme modeller ved vurdering av kredittrisiko ved etablering av nedbetalingslån.

Med innføringen av utlånsforskriften har noe av modellrisikoen blitt redusert ved at rommet for å ta risiko har blitt begrenset.

Renterisiko og markedsrisiko

Renterisiko har flere sider, blant annet den risiko selskapet utsetter seg for ved renten på de full-finansierende likviditetslån fra eierbankene. For å redusere denne risiko er derfor en del av lånebehovet (for tiden 1,0 mrd kr) rentesikret gjennom to like store rentebytteavtaler med forskjellig løpetid, forfall i 2024 til 2026.

Eierbankenes vurdering i dag er at renterisiko håndteres best på bankenes hånd. Selskapets policy innenfor dette området er derfor endret til at eksisterende rentebytteavtaler ikke skal fornyes.

Det er også en risiko for at det alminnelige rentenivå i kredittkortbransjen blir satt under press, for eksempel ved at en eller flere av de viktigste aktørene reduserer utlånsrenten vesentlig. Etter selskapets vurdering inngår dette i den generelle forretningsrisiko og dekkes gjennom kapitalkravet til operasjonell risiko. Men situasjonen er beskrevet og vurdert i punkt 9.2 «Redusert rentemargin».

Markedsrisiko i betydningen verdiendring på aktiva, herunder verdipapirer, er selskapet ikke eksponert for.

Operasjonell risiko

Som forretningsrisiko har selskapet kategorisert den risiko som er knyttet til at den internasjonale kredittkortforretningen utvikler seg i en retning som selskapet ikke forutser. Dette kan være grunnet i bristende bransjekunnskap, sviktende forståelse for både konkurrenters og samarbeidspartneres resonnementer og prioriteringer, manglende innsikt i bransjens produktutvikling og problemer med å se alternative distribusjonsformer. Dette kan summeres opp i «forretningsrisiko», og inngår i begrepet operasjonell risiko.

Sammen med rentenivårisikoen nevnt i forrige punkt, inngår også risiko for at selskapets andre inntekter kan påvirkes negativt av eventuelle markedsendringer. Dette er dekket gjennom de kapitalkrav som beregnes som en del av den operasjonelle risiko.

Selskapet anser også risiko knyttet til svindel og tredjepartsmislighold som en del av den generelle forretningsrisiko.

All forretning i selskapet baseres på stabile IKT-tjenester, og av den grunn er selskapet eksponert for IKT-risiko. Utkontrakteringspartnere som benyttes er blant de mest ansette og toneangivende i bransjen, og sammen med at selskapet internt har svært moderne og fleksible tekniske løsninger, anses den spesifikke IKT-risiko som lav.

Risiko for at selskapets dag-til-dag operasjoner skal feile, som prosessrisiko, nøkkelressursrisiko, som følge av mangelfulle rutiner, kompetansebrist eller feil hos utkontrakteringspartnere inngår også i begrepet operasjonell risiko.

I risikomatriksen beregnes en risikofaktor kombinert av sannsynlighet og konsekvens der risikoene med høyest faktor er de viktigste å ha fokus på. Den seneste risikomatriksen løfter frem følgende risikoer:

- Endrede rammevilkår omfatter potensiell regulering av markedet for usikret kreditt. Dette kan for eksempel være innføring av rentetak, forbud mot former for aggressiv markedsføring, adgang til å inndrive gjeld, rammer for samlet gjeldsoppbygging m.m. Vi kan ikke se at dette krever kapital ut over kravet under pilar 1. Reguleringene vil nok i stedet begrense selskapets risikovillighet, og dermed heller kreve mindre kapital.
- Vi er avhengig av vellykket salg i digital kanal, og god kommunikasjon rundt produktene våre. Dette anses for å være en generell «forretningsrisiko» og dekkes gjennom kapitalkravet til operasjonell risiko.
- Manuelle prosesser på IT-området. Feil som oppstår i daglige drift følger vanligvis endringer i rutiner eller systemer. Hyppige releaser reduserer risikoen ved at feil oppdages raskere. Denne operasjonelle risiko dekkes etter vårt syn helt og holdent av det generelle kapitalkravet under pilar 1.
- Flere stillinger i selskapet er besatt av ressurser med lang fartstid i bransjen. Disse innehar spesifikk kompetanse som ikke nødvendigvis er delt av flere i selskapet, noe som gjør oss sårbare. Det kan potensielt være krevende å få tak i riktig kompetanse i dagens arbeidsmarked. Nøkkelpersonsrisiko anses for å være en generell forretningsrisiko og dekkes

gjennom kapitalkravet til operasjonell risiko.

Andre risikoer

Likviditetsrisiko er risikoen for at selskapets eiere ikke er i stand til å finansiere utlånsvirksomheten, og ansvarlig kapital er kanskje ikke den mest egnede buffer for å møte denne type risiko – og kanskje spesielt ikke alene.

Eierrisiko definerer selskapet som den risiko som finnes for at eierne ikke vil stille til selskapets disposisjon den nødvendige ansvarlige kapital eller den likviditet som trengs for å operere den samlede kredittkortportefølje. Eierbankenes fremtidige deltakelse i samarbeidet i SpareBank 1 er også en risiko som må vurderes.

Selskapet har ikke eierandeler i andre foretak eller andres forretninger slik at eierrisiko i den forstand er ikke-eksisterende.

Etterlevelsrisiko er risikoen for at selskapet ikke er i stand til å etterleve regler og lovkrav, samt risikoen for at endringer i regler og lovkrav vil påvirke selskapet.

Systemrisiko er å forstå som risikoen for at hele det finansielle system er ustabil. Selskapet baserer sine vurderinger på at så lenge bankene i alliansen anses å kunne møte slike utfordringer, er selskapets risiko håndtert.

Kapitalbehov

Metoder og forutsetninger

Selskapet baserer ICAAP på beregning av kapitalkrav i pilar 1 med tillegg for kreditt risiko for ubenyttede kredittfasiliteter i pilar 2. Eventuelle andre risikoer som ikke blir dekket av pilar 1, er evaluert for seg.

Aksjonæravtalen mellom eierbankene er for selskapet en sentral avtale da den forplikter eierbankene både til å stille med den nødvendige ansvarlige kapital, og til å sørge for at selskapet har tilstrekkelig likviditet.

Kreditt risiko

Kreditt risiko er først og fremst dekket gjennom det kapitalkrav som beregnes i basismetoden i pilar 1. I tillegg må det beregnes kapital under pilar 2 for å dekke den eksponering som ubenyttede kredittlimiter representerer. Finanstilsynet har i vedlegg 2 til rundskriv 12/2016 foreslått en modell som vi har lagt til grunn ved beregningen, og den gir pr 31/12-21 et kapitalbehov på 115 mill kr.

Virksomheten er preget av svært mange små kreditter gitt til over 650.000 kunder, så konsentrasjonsrisikoen må sies å være beskjeden. Den geografiske risikoen er også minimal da alliansens kunder er spredd over hele landet og representerer et typisk gjennomsnitt av det norske personmarkedet.

Selskapet tilbyr kredittkort og nedbetalingslån til personkunder av alliansens banker og andre liknende banker. Bankene er spredd geografisk og de har heller ingen spesiell bransjekonsentrasjon blant sine kunder. Vurderingen er at det ikke foreligger noen spesiell konsentrasjonsrisiko som krever ansvarlig kapital under pilar 2.

Selskapet er ikke eksponert for risiko ved kreditt gitt til andre finansaktører eller egenhandel med verdipapirer.

Sammen med innføring av gjeldsregister kan utlånsforskriften innebære en kredittrisiko knyttet til kunder som over lang tid har kunnet finansiere sitt overforbruk gjennom stadig nye låneopptak hos nye långivere. Det er grunn til å tro at også SB1K har sin andel av disse kundene i porteføljen, kunder som fra nå vil kunne få alvorlige problemer med å håndtere all sin gjeld, opplåning med ny gjeld for å betjene gammel gjeld skal iallfall være vanskeliggjort. Utfordringen ligger i at tapsmodellene gjerne tar utgangspunkt i løsningsgrad, og reduseres denne vil det for selskapet ha som konsekvens økt behov for tapsnedskrivninger. Til nå ser det ikke ut til at denne risikoen har påvirket inkassobyråenes løsningsgrad, men det er usikkert når effektene av dette vil vises.

Det er derfor etablert et pilar 2-tillegg for å møte denne risiko. Selskapets modeller benytter i dag en løsningsgrad på 85,7 % av hovedstol. En reduksjon i løsningsgrad på ett prosentpoeng vil modellmessig kreve økte tapsnedskrivninger på 8-10 mill kr, og dette er lineært. En redusert løsningsgrad med 3 prosentpoeng til 82,7 %, som riktignok er ganske signifikant, vil altså kreve en økt tapsnedskrivning med ca 30 mill kr. Et tillegg under pilar 2 i den størrelse vurderes derfor som naturlig.

Selskapet er kjent med at i en nedgangskonjunktur er det ventet at forbrukere med økonomiske utfordringer kan komme til å prioritere andre lån enn kredittkortgjeld. Dette er også gjenspeilet i selskapets satsing på å få kunder som kan ha vansker med å håndtere sin forbruksgjeld, over på refinansieringslån. I de kredittvurderingsrutiner og tapsnedskrivningsmodeller selskapet benytter skal dette være reflektert, slik at det ikke skulle være nødvendig med ytterligere kapital under pilar 2.

Vi har hatt høy utlånsvekst gjennom 2021, og vi budsjetterer med høy utlånsvekst også gjennom 2022. Både realisert og budsjettert vekst knytter seg til nedbetalingslån, produkter som selskapet har kort historikk på. Det er derfor en usikkerhet rundt om tapsnedskrivningsnivå for produktene er tilstrekkelig, og denne usikkerhet kan kreve kapitaltillegg under pilar 2. Pr 31/12-21 er de samlede tapsnedskrivninger knyttet til nedbetalingslån på 58,4 mill kr som utgjør 3,5 % av saldo. Det reelle behovet kan gjerne vise seg å være både lavere og høyere enn dagens anslag, men forsiktighetsvis har vurderingen vært det at et pilar 2-tillegg på 10 mill kr kan være nødvendig.

Om vi benytter den metode som Finanstilsynet foreslår i punkt 3.1 i vedlegg 2 til rundskriv 12/2016, men bare hensyntar veksten siste år, gir kalkulasjonen et ekstra kapitalbehov på ca 9,5 mill kr. Metoden foreskriver egentlig at veksten over to år benyttes, men i vårt tilfelle er den så beskjeden at modellen i så fall ikke beregner økt behov. Med denne usikkerhet videreføres pilar 2-tillegget på 10 mill kr for utlånsveksten på nedbetalingslån.

Modellene som benyttes til kredittvurdering analyseres jevnlig for å verifisere at kredittvurderingen er hensiktsmessig, og at den tilstrebede diskriminering fungerer. Finanstilsynets retningslinjer for forsvarlig kredittgivning er bygd inn i modellene og også utlånsforskriften. Som tidligere drøftet i dette punkt, er det først og fremst konsekvensene av endringene i løsningsgrad som representerer en risiko for selskapet – da ansett for å være kredittrisiko. Den mer spesifikke modellrisikoen skal være dekket gjennom pilar 1 og krever ikke ytterligere ansvarlig kapital under pilar 2.

«Utsatt Betaling» gjennom Vipps har så begrenset omfang at det på ingen måte vil forrykke kredittrisikoen i selskapet. Selskapets eksisterende prosesser håndterer det beskjedne volumet fullt ut forsvarlig, og et pilar 2-tillegg er ikke påkrevd.

Sparebanken Møres kunder tilbys kredittkortprodukter likt de produkter som tilbys kundene i SB1. Søknadsprosess, kredittvurdering, fakturering og inkassooppfølging er identisk og det samme gjelder kundenes «profil». Vurderingen er derfor at produkter for Sparebanken Møres kunder ikke krever ytterligere kapital enn det som beregnes under pilar 1.

Vi har erfaring med LO Favør-porteføljen i fem år, og det er ikke avdekket annen risiko i porteføljen enn i de øvrige porteføljer. Tapsmodellen vår ser ut til å håndtere ulik kredittkvalitet i de ulike porteføljene på en tilfredsstillende måte.

Oppsummert blir kapitaltillegg under pilar 2 for å dekke kredittrisiko 115 mill kr for ubenyttede limiter, 30 mill kr for usikkerheten knyttet til kundenes antatte problemer med å refinansiere stadig mer gjeld, og 10 mill kr for å dekke den usikkerhet som skyldes sterk vekst i nedbetalingslån, produkter der vi ikke kjenner den mer langsiktige kredittrisiko. Samlet blir da tillegget etter pilar 2 på 155 mill kr.

Sammen med den kapital som basismetoden krever i pilar 1, anser selskapet kredittrisikoen for dekket.

Operasjonell risiko

Selskapets operasjonelle risiko dekkes i utgangspunktet gjennom det kapitalkrav som beregnes i pilar 1. Selskapet er eksponert for de fleste forhold som naturlig faller inn under begrepet operasjonell risiko, og det synes derfor nærliggende å anta at et grunnlag som speiler selskapets ordinære driftsinntekter er riktig for å beregne tilstrekkelig kapital for å møte operasjonell risiko. Kapitalkravet er basert på et gjennomsnitt av selskapets samlede inntekter de siste tre år og gir et isolert kapitalkrav for operasjonell risiko på 129 mill kr. Dette anser selskapet som tilstrekkelig, slik at det under pilar 2 ikke skulle være behov for ytterligere kapital.

SpareBank 1 Kreditt driver en standardisert forretning i en moden bransje der kjernesystemet Prime er en bransjestandard som har vært benyttet i Norge i over 20 år. Vi har mange års erfaring med bruk av kjernesystemet i kredittkortvirksomheten. Erfaringen med bruk av kjernesystemet til nedbetalingslån er mer begrenset, likevel kan vi ikke se at det er særskilte utfordringer eller risiko i den daglige drift. Tilgangen på kunnskap og kompetanse er tilfredsstillende innenlands, og tilgjengelig utenlands. Det er vår vurdering at IKT-risiko ikke krever ytterligere kapital.

Selskapet har for tiden to rentebytteavtaler for å sikre den fremtidige kontantstrømmen på selskapets likviditetslån. På kort sikt vil endring i verdivurderingen av disse derivatene påvirke selskapets totalresultat, men dette vil elimineres over avtalenes løpetid. Merkostnaden som avtalene kan innebære, vil redusere resultatet direkte, og vurderingen er derfor at det er unødvendig å holde ekstra kapital under pilar 2 grunnet rentebytteavtalene.

Avtalen om «Vipps Kreditt» skal kunne gi selskapet nye forretningsmuligheter, men konkretiseringen av kredittprodukter lar vente på seg og det fremstår som usikkert hva dette samarbeidet vil gi. Inntil videre har selskapet ingen problemer med å håndtere situasjonen med de ressurser som er på plass, og vurderingen er derfor at denne avtalen ikke krever ytterligere kapital for operasjonell risiko under pilar 2. Om produktene etter hvert skulle komme i drift, kan denne vurderingen måtte endres.

Likviditetsrisiko og andre risikoer

Ansvarlig kapital er ikke den mest relevante buffer mot likviditetsrisiko, og blant annet av den grunn

har styret vedtatt en policy for likviditetsrisiko som oppdateres jevnlig og som fastsetter risikotoleranse, risikorammer, kontroll og rapportering av denne risiko. Policyen fastslår blant annet at risikotoleransen i en normalsituasjon er at selskapet skal være i stand til å overleve i minimum ett år uten ytterligere finansiering fra eiere og/eller kapitalmarkedet og at dag-til-dag likviditeten skal være minst 100 mill kr. Dette følges opp på «daglig» basis, og ved månedlig ledelsesrapportering og kvartalsvis styrerapportering.

I og med at eierbankene gjennom aksjonæravtalen seg imellom har forpliktet seg til å finansiere selskapet, vurderes risikoen som liten sammenliknet med aktører som må finansiere seg i det åpne markedet.

Mangel på likviditet i markedet («likviditetstørke») er et krevende scenario, men så lenge eierbankene vurderer å kunne håndtere en slik situasjon, er det for selskapet den beste forsikring mot likviditetstørke. Innhentning av likviditet utenfor eierbankene vurderes som utenkelig så lenge eierbankene ikke initierer en slik operasjon basert på egne strategier.

Det er laget et scenario for å vurdere sensitiviteten i det tilfelle at eierbankene av en eller annen grunn ikke skulle være i stand til å utvide den likviditetsrammen selskapet allerede på plass. Konsekvensen er at salget av nedbetalingslån må begrenses og at nye partnere ikke kan etableres med mindre partneren bidrar med nødvendig likviditet.

Utvidelsen av markedet med produkter som refinansieringslån og forbrukslån skal ikke kunne endre likviditetsrisikoen da dette er produkter der kunden ikke kan trekke opp en ubenyttet limit.

Kortholdernes daglige bruk genererer en forpliktelse overfor Mastercard om oppgjør. Denne forpliktelse skal være dekket gjennom kravet til dag-til-dag likviditet på 100 mill kr.

Selskapets eierrisiko håndteres også best gjennom aksjonæravtalen da eierbankene gjennom denne har avtalt å bidra med tilstrekkelig ansvarlig kapital. Dessuten regulerer aksjonæravtalen hva som skal skje hvis en bank går ut av SB1 Alliansen og hvis det kommer inn en ny.

Så lenge bankene i alliansen synes å kunne håndtere systemrisikoen, er selskapets vurdering at dette også omfatter den risiko som måtte treffe selskapet. Kapitaloppbygging på egen hånd vil neppe være egnet til å kunne møte denne type risiko.

Etterlevelsrisikoen følges opp gjennom etterlevelsfunksjonen i selskapet som følger opp at lovkrav og regler implementeres, og at internkontroll og risikovurderinger gjennomføres. Juridisk avdeling i alliansen holder selskapene i alliansen oppdatert på endringer i regler og lovkrav, et viktig bidrag i vår regulatoriske risikostyring. Etterlevelsrisikoen vurderes som håndtert gjennom det kapitalkrav som er beregnet for operasjonell risiko etter basismetoden.

Kapitalbehov

Det samlede kapitalbehov pr 31.12.2021 fremgår slik (i mill kr):

Kapitalbehov, 31.12.2021	Pilar 1	Pilar 2
Kreditrisiko, basismetoden	632	0
Kreditrisiko, ubenyttede limiter	0	115
Kreditrisiko, gjeldsregister m.m.	0	30
Kreditrisiko, vekst i nedbetalingslån	0	10
Operasjonell risiko, sjablongmessig	129	0
Plnleggingsbuffer	0	0
Konsentrasjonsrisiko	0	0
Påslag, internt kapitalmål (0,5 %)	26	0
	787	155
Samlet kapitalbehov		943

Styret har besluttet at det interne påslaget («management buffer») skal økes til 1,0 % fra 30.06.2022.

SpareBank 1 Kreditt, september 2022